

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 10CoCsp/20/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2218204174
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 05. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Gabriela Brišková
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2021:2218204174.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Gabriely Briškovej a členiek senátu JUDr. Zlatice Javorovej a JUDr. Bibiány Ťažiarovej v spore žalobkyne: Prima banka Slovensko, a.s., Hodžova 11, Žilina, IČO: 31 575 951, proti žalovanej: Y. G., nar. X. G. XXXX, trvalý pobyt F. XXXX/XX, G. R., o 3.928,16 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Dunajská Streda z 25. septembra 2020, č. k. 20Csp/90/2018-112, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej časti vo veci samej (II.), v časti náhrady trov konania (III.), v časti o povolení žalovanej zaplatiť dlh žalobkyne v splátkach vo výške 100 eur mesačne, vždy k 20. dňu v mesiaci, počnúc právoplatnosťou rozsudku s tým, že omeškanie s plnením jednej splátky má za následok zročnosť celého plnenia (I.) a v časti o povolení žalovanej zaplatiť náhradu trov konania v dvoch splátkach, vždy k 20. dňu v mesiaci, počnúc právoplatnosťou rozsudku s tým, že omeškanie s plnením jednej splátky má za následok zročnosť celého plnenia (IV.) r u š í a vec v r a c i a na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie uložil povinnosť žalovanej zaplatiť žalobkyne istinu 3.928,16 eur, úrok 87,05 eur, úroky z omeškania 1,33 eur, úrok z omeškania vo výške 5% ročne zo sumy 3.928,16 eur od 26. júla 2018 do zaplatenia, poplatok 15 eur, a to v splátkach po 100 eur mesačne, vždy k 20. dňu v mesiaci, počínajúc právoplatnosťou rozsudku s tým, že omeškanie s plnením jednej splátky má za následok zročnosť celého plnenia (I.), vo zvyšku žalobu zamietol (II.). O náhrade trov konania rozhodol tak, že žalobkyňa má voči žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100% (III.). Žalovaná je povinná zaplatiť žalobkyne náhradu trov konania vo výške 235,50 eur, v dvoch splátkach, vždy k 20. dňu v mesiaci, počínajúc právoplatnosťou rozsudku s tým, že omeškanie s plnením jednej splátky má za následok zročnosť celého plnenia (IV.). Rozhodnutie odôvodnil ustanovením § 52 ods. 1 až 4, § 517 ods. 1, 2 O. z. (Občiansky zákonník č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov), § 2 písm. d), § 9, § 10 ZoSÚ (zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ku dňu uzavretia zmluvy), § 3 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka. Vecne zdôvodnil uzavretou zmluvou o spotrebiteľskom úvere dňa 13. januára 2016 medzi právnou predchodkyňou žalobkyne (Sberbank Slovensko, a.s.) a žalovanou, na základe ktorej bol žalovanej poskytnutý úver vo výške 5.000 eur, ktorý sa zaviazala splácať mesačnými splátkami vo výške 71,85 eur v počte splátok 96, vždy do 20. dňa v mesiaci, od 20. februára 2016. Z dôvodu porušenia zmluvnej povinnosti žalovanou splácať dlh riadne a včas, žalobkyňa po predchádzajúcej výzve úver zosplatnila ku dňu 25. júla 2018. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalobkyne prislúcha len nárok na zaplatenie dlžnej istiny, zmluvného úroku ku dňu zosplatnenia úveru, dohodnutých poplatkov a úroku z omeškania odo dňa nasledujúceho po zosplatnení úveru. V zostávajúcej časti bola žaloba zamietnutá ako nedôvodná. S poukazom na ustanovenie § 53 ods. 1 ObZ (Obchodný zákonník č. 513/1991 Zb. v znení neskorších predpisov), podľa názoru súdu prvej inštancie žalobkyňa má nárok na dohodnutý zmluvný úrok len do vzniku povinnosti vrátiť zvyšok poskytnutých peňažných prostriedkov,

teda do času zosplatnenia úveru. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „NS SR“) sp. zn. 4Obo 143/1998 uviedol, že pri mimoriadnom zosplatnení úveru vzniká veriteľovi nárok na jednorazové vrátenie požičanej istiny úveru, vrátane úrokov kapitalizovaných ku dňu zosplatnenia úveru. Veriteľ tak navodzuje stav, v ktorom má právo získať späť celú sumu požičaných peňažných prostriedkov, v dôsledku čoho na jeho strane odpadá obmedzenie jeho práva na dispozíciu s istinou úveru, tým aj obmedzenie obchodovania s peniazmi, ktoré už dlžník nemá právo vrátiť v režime výhody splátok. Nastupuje stav, kedy by mal mať veriteľ záujem vyvinúť úsilie smerujúce k skorému vráteniu peňažných prostriedkov, teda kedy spotrebiteľ už nemá právny titul mať peňažné prostriedky u seba a tieto užívať. Nie je preto dôvod, aby veriteľ inkasoval úroky, ktoré by mu patrili výhradne za stavu oprávnenej držby prostriedkov spotrebiteľom. Zosplatnením vzniká spotrebiteľovi povinnosť jednorazovo vrátiť sumu požičaného úveru navýšenú o kapitalizované úroky ku dňu zosplatnenia a počnúc prvým dňom omeškania spotrebiteľa ide o protiprávny stav založený sankčným jednostranným predčasným zosplatnením úveru, s ktorým sa spája povinnosť platiť úroky z omeškania. Na podporu svojej argumentácie súd prvej inštancie označil rozhodnutia Krajského súdu v Trnave sp. zn. 11Co/238/2018, 24Co/51/2019 a 24Co/104/2019. Vzhľadom k osobnej bližšie nekonkretizovanej situácii žalovanej, súd prvej inštancie povolil žalovanej dlžnú sumu splácať mesačnými splátkami (§ 232 ods. 4 Civilného sporového poriadku č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov, ďalej len „CSP“) pod stratou výhody splátok, čo malo motivovať žalovanú k dodržiavaniu splátok. Rozhodnutie o náhrade trov konania súd prvej inštancie odôvodnil ustanovením § 262 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP a z dôvodu procesnej ekonómie (článok 17 základných princípov Civilného sporového poriadku), bolo rozhodnuté o výške trov konania spočívajúcich len v súdnom poplatku 235,50 eur.

2. Proti tomuto rozsudku podala včas odvolanie žalobkyňa v zamietajúcej časti vo veci samej (II.) a v častiach, v ktorých súd prvej inštancie povolil žalovanej splácať dlh v splátkach (I., IV.) navrhujúc jeho zmenu vyhovením žalobe v celom rozsahu a uložením povinnosti žalovanej zaplatiť dlh v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku. Odvolanie odôvodnila nesprávnym právnym posúdením veci. Prvá odvolacia námietka sa týkala zmluvného úroku po zosplatnení, keďže žalobkyňa argumentovala trvaním nároku na zaplatenie zmluvného úroku od poskytnutia peňažných prostriedkov až do ich vrátenia, teda aj po predčasnom zosplatnení, poukazujúc na ustanovenie § 497, § 502 ods. 1 a § 503 ods. 3 ObZ, komentár IURA EDITION k príslušným ustanoveniam Obchodného zákonníka a § 13 ods. 3, § 16 ods. 1 ZoSÚ. Argumentovala, že úrok z úveru je nárokom, na ktorý nemá vplyv omeškanie dlžníka, ani prípadné zosplatnenie dlhu, ktoré je skutočnosťou zakladajúcou vznik nových sankčných záväzkov dlžníka, pričom nárok na úrok z úveru neovplyvňuje. Výklad prezentovaný súdom by znamenal, že porušenie zmluvy zo strany dlžníka sankcionuje veriteľa, ktorý prichádza o dohodnutý zmluvný úrok a zvýhodňuje dlžníka vo forme jeho zníženia na úroveň zákonného úroku z omeškania. Navrhovaná legislatívna zmena ustanovenia § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka (úroky za poskytnutie peňažných prostriedkov patria dodávateľovi len do uplatnenia práva podľa § 565) nebola prijatá a žiadna iná novelizácia takéto ustanovenie odopierajúce veriteľovi nárok na zmluvné úroky po zosplatnení dlhu neobsahuje. Žalobkyňa na podporu svojej odvolacej argumentácie poukázala na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo 42/2020, 3Cdo 113/2019, 7Cdo 111/2019 a 1Cdo 94/2019. Neexistuje rozumný dôvod, prečo by dlžník nemal platiť úroky z úveru, ktoré sú odplatom za poskytnutý úver, a to vo výške na akej sa s veriteľom dohodol. Peňažnými prostriedkami, resp. protihodnotou za nich získanou, dlžník disponuje, zmluvné povinnosti porušil a z porušenia povinnosti profitovať nemôže, keďže zmluvné úroky sú spravidla vyššie ako úroky z omeškania. Záväzok dlžníka v zmysle platenia dohodnutej odmeny zostáva nedotknutý a aplikuje sa na dobu, na ktorú bola zmluva dohodnutá, ako doba riadneho splácania úveru, keďže dohodnuté úroky majú zmluvný základ. Obdobne súd prvej inštancie poukázal na rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3Co/108/2017, 8Co/138/2017, 8Co/206/2018, na rozhodnutie Krajského súdu v Žiline sp. zn. 11Co/12/2017, ako aj rozhodnutia Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 43Co/23/2017, 43Co/7/2018, 43Co/21/2018, 43Co/28/2017, 43Co/29/2018, 43Co/37/2018, 17Co/121/2018. Na zaplatenie úrokov z úveru dohodnutých podľa § 502 ObZ má právo každý veriteľ, ktorý uzavrel písomnú zmluvu o úvere, na základe ktorej úver skutočne dlžníkovi na jeho žiadosť poskytol, a to až do splatnosti úveru. Úrok z úveru je v podstate cena za používanie poskytnutých peňažných prostriedkov, preto má dlžník povinnosť platiť tento úrok za skutočnú dobu ich používania, t. j. do doby skutočného vrátenia úveru veriteľovi, pokiaľ si strany zmluvy nedohodli niečo iné. Rozhodnutie NS SR R 59/98 je možné aplikovať s výkladom, že pokiaľ žalobca ako veriteľ odstúpil od zmluvy o úvere s tým, že vyhlásili predčasnú splatnosť preto, že dlžník nespĺcal úver riadne a včas, má právo na účtovanie úrokov z úveru, ako aj úrokov z omeškania označovaných ako takzvané sankčné úroky v zákonnej alebo dohodnutej výške, s poukazom na § 369 ObZ až do splatenia

celej poskytnutej sumy, vrátane úrokov z úveru, ktoré sú súčasťou peňažného záväzku dlžníka. Nie je preto možné dospieť k záveru, že Najvyšší súd SR vyslovil, že veriteľ má nárok na úroky z peňažných prostriedkov iba do splatnosti dlhu. Rozhodovacia prax i právna literatúra je jednotná v tom, že úroky dohodnuté pri poskytnutí peňažnej pôžičky alebo úveru predstavujú odmenu za používanie požičanej istiny. Pokiaľ sú dohodnuté úroky odmenou za užívanie istiny, úroky z omeškania predstavujú zákonnú sankciu za omeškanie s platením istiny a na rozdiel od dohodnutého úroku ich veriteľ môže požadovať aj keby neboli zmluvne dohodnuté, tak ako to vyplýva z ustanovenia § 517 ods. 2 O. z. Žalobkyňa ďalej poukázala na rozhodnutia Krajského súdu v Nitre sp. zn. 12Co/116/2017, 8Co/193/2017, 7Co/366/2017, 12Co/4/2018, 7Co/326/2017, 12Co/115/2017, 12Co/70/2018, 7Co/203/2017, 12Co/116/2017, 7Co/4/2018, 8Co/1/2019. Označila aj rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 3Co/346/2017, 5Co/77/2019, 5Co/297/2017, 5Co/250/2017, 5Co/414/2017, 5Co/4365/2017, 5Co/6/2018, 5Co/60/2018, 5Co/311/2017, 5Co/372/2017, 5Co/339/2017, 5Co/8/2018, 3Co/248/2017, 5Co/77/2019. Bolo by nelogické a v rozpore s dobrými mravmi požadovať od dlžníka, ktorý neplní svoje zmluvné a zákonné povinnosti, menej ako od toho kto ich plní v súlade so zmluvou o úvere, resp. so zákonom. Boli označené aj rozhodnutia Krajského súdu v Prešove sp. zn. 14Co/22/2018, 14Co/29/2018, 25Co/71/2018. Podľa rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 33Cdo 212/2014 pre posúdenie primeranosti výšky úrokového zaťaženia nemožno obe sadzby úrokov sčítať, pričom zákonné úroky z omeškania nenahrádzajú od splatnosti pohľadávky úroky, ktoré si strany dojednali. Druhá odvolacia námietka žalobkyne sa týkala nároku veriteľa na úrok z omeškania zo zmluvného úroku ku dňu zosplatenia. Keďže zmluvné úroky ku dňu zosplatenia celého dlhu boli vyčíslené pevnou sumou, ktorá pripadá na časť anuitných splátok neuhradených dlžníkom, na zmluvný úrok, naakumulovaný ku dňu zosplatenia a táto sa ďalej (po zosplatení celého dlhu) nenavýšuje, nejde ohradom nároku na tento úrok z omeškania o rozpor so zásadou anatocizmu, ktorá má zamedziť nedôvodnému navýšovaniu nárokov veriteľa oproti príslušenstvu. Podporne žalobkyňa poukázala na rozhodnutia Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 6Co/78/2018, 19Co/143/2017, 19Co/142/2018, 4Cob/62/2017, rozhodnutia Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 14Co/542/2016, 14Co/101/2018, 43Co/19/2017, 16Co/111/2017, 13Co/577/2016, rozhodnutie Krajského súdu v Nitre sp. zn. 25Co/2019/2017. V prípade keď sa zmluvné úroky stali súčasťou istiny, môže žalobca po práve požadovať aj úrok z omeškania z tejto zvýšenej istiny, teda z dohodnutých úrokov za poskytnutý úver. Podľa rozhodnutia Krajského súdu v Nitre sp. zn. 25Co/119/2017 úrok z úveru, ktorý bol dohodnutý v zmluve a platne, tvorí súčasť istiny. Ak došlo k vyhláseniu predčasnej splatnosti úveru, stala sa splatnou ku dňu vyhlásenia nielen istina, ale i kapitalizované úroky z úveru. Žalobkyňa poukázala aj na rozhodnutie Krajského súdu v Nitre sp. zn. 25Co/219/2017 (ak došlo k vyhláseniu predčasnej splatnosti úveru, stala sa splatnou ku dňu vyhlásenia splatnosti nielen istina, ale aj kapitalizované úroky z úveru; v prípade ak ich dlžník neuhradí, dostáva sa aj s touto sumou do omeškania v dôsledku čoho postihuje dlžníka sankcia za nedodržanie lehoty splatnosti v podobe úrokov z omeškania). Podľa rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo 113/2018 má veriteľ nárok na zmluvný úrok z úveru bez ohľadu na zosplatenie dlhu, popri nároku na úrok z omeškania, pričom ten trvá až do úplného splatenia poskytnutých finančných prostriedkov dlžníkom. Podľa rozsudku Súdneho dvora Európskej únie zo 7. augusta 2018 v spojených veciach C-96/16 a C-94/17, cieľom úrokov z omeškania je sankcionovať nesplnenie svojej povinnosti platiť úver v lehotách dohodnutých v zmluve, odradiť dlžníka od omeškania pri plnení povinnosti a nahradiť veriteľovi škodu, ktorá mu vznikla omeškaním, pričom bežné úroky (úroky z poskytnutého úveru) majú funkciu odplaty za poskytnutie peňažnej sumy veriteľom až do jej zaplatenia. Je preto prípustný záver o možnosti kumulácie bežných úrokov a úrokov z omeškania. Posledná tretia odvolacia námietka sa týkala povolenia splátok žalovanej na zaplatenie dlhu. Zákon explicitne podmieňuje alternáciu dĺžky paričnej lehoty odôvodnenosťou prípadu. Rozhodnutie musí byť spravodlivé a nemôže výrazne zvýhodňovať jednu zo strán. Na základe porušenia úverovej zmluvy a zastavenia splácania úveru, bola by tak žalovaná strana odmenená tým, že jej bola priznaná možnosť opätovného splácania úveru. Oprávnenie súdu priznať plnenie v splátkach je výnimočným oprávnením a každá výnimka sa považuje za osobitnú výhodu dlžníka, ktorá nesmie neprímerane zasahovať do právoplatne priznaných práv veriteľa. Výhoda povinného musí byť podložená zistením všetkých potrebných skutočností, ktoré presvedčivo zdôvodnia záver súdu, že vzhľadom na povahu prejednávanej veci je vhodné určiť, že peňažné plnenie možno uskutočniť v splátkach (R 87/1966). Hľadiskami pre úvahu súdu budú najmä osobné a majetkové pomery strán, výška priznaného plnenia, platobná schopnosť žalovanej strany, prejavená snaha o plnenie záväzku žalovanou, možnosť domáhať sa plnenia jednotlivých splátok v prípade ich nedodržania po dobu, po ktorú by týmto spôsobom došlo k zaplateniu dlžnej sumy tak, aby nepredstavovala neúmerné zvýhodnenie dlžníka na úkor veriteľa. V opačnom prípade by došlo k narušeniu vyváženosti záujmov oboch strán sporu (porov. rozhodnutie NS SR sp. zn. 7Co/116/12). Žalovaná mala možnosť prejaviť

svoju snahu a záujem dlh uhrádzať, tým že mohla priebežne peňažný dlh splácať v určitej výške. Žalobkyňa poukázala na rozhodnutie Krajského súdu v Nitre sp. zn. 11Co/91/2017, 15Co/87/2019, rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 8Co/116/2017, rozhodnutie Krajského súdu v Nitre sp. zn. 8Co/157/2017, rozhodnutie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 11Co/17/2017 a rozhodnutie Krajského súdu v Nitre sp. zn. 8Co/135/2017.

3. Žalovaná sa k odvolaniu nevyjadрила.

4. Odvolací súd podľa § 34 CSP po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenou osobou (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu, proti ktorému je možné podať odvolanie (§ 355 ods. 1 CSP), po skonštatovaní, že odvolanie obsahuje zákonom stanovené náležitosti (§ 363 CSP), preskúmal napadnutý rozsudok v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379 a § 380 CSP), postupom bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie žalobkyne je dôvodné.

5. Z odvolania žalobkyne vyplývala predovšetkým nesúhlasná argumentácia voči právnomu posúdeniu nároku na zaplatenie zmluvného úroku po predčasnom zosplatnení úveru.

6. V rozhodovacej praxi odvolacích súdov bol nesúlady pri riešení otázky možného priznania zmluvných úrokov po predčasnom zosplatnení úveru. Kumulácia zmluvných úrokov a úrokov z omeškania po zosplatnení spotrebiteľskej úverovej zmluvy, je predmetom odbornej diskusie, keďže jednoznačné legislatívne riešenie absentuje. Z ustanovenia § 497 a § 502 ods. 1 ObZ vyplýva, že zmluva o úvere nemôže byť dohodnutá ako bezúročná (uvedené odznelo v rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/42/2020 zo dňa 16. júna 2020).

7. Za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu treba považovať predovšetkým rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierke stanovísk a rozhodnutí Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, vydávanej Najvyšším súdom Slovenskej republiky od 1.1.1993 s pôvodným názvom Zbierka rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky (pokiaľ neboli v neskoršom období judikatórne prekonané), ako i rozhodnutia Najvyššieho súdu, v ktorých bol opakovane potvrdený určitý právny názor, alebo výnimočne aj jednotlivé rozhodnutie, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia Najvyššieho súdu názory obsiahnuté v tomto rozhodnutí nespochybnili, prípadne ich akceptovali a vecne na ne nadviazali. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 CSP treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. (porov. R 71/2018).

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutí publikovanom v Zbierke stanovísk a rozhodnutí Najvyššieho súdu SR a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 1/2021, č. 5 (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 16. júna 2020 sp. zn. 5Cdo/42/2020) poukázal na skutočnosť, že pri spotrebiteľských úveroch je jednou z náležitostí, ktoré musí zmluva obsahovať, uvedenie doby trvania zmluvy (§ 9 ods. 2 písm. d/ ZoSÚ). To znamená, že doba trvania zmluvy pri jej vzniku je časovo ohraničená. V súčasnej právnej úprave úverovej zmluvy absentuje explicitná úprava konečného okamihu povinnosti dlžníka platiť úroky z poskytnutých peňažných prostriedkov. V § 502 ods. 1 veta prvá Obchodného zákonníka je uvedené len to, že dlžník je povinný platiť veriteľovi úroky z úveru od doby poskytnutia peňažných prostriedkov. Zo žiadneho ustanovenia Obchodného zákonníka, Občianskeho zákonníka, či Zákona o spotrebiteľských úveroch, nevyplýva zákaz dohody účastníkov úverovej zmluvy o povinnosti dlžníka platiť úroky z úveru až do úplného splatenia úveru. Za situácie, že dlžník z úverového vzťahu porušil povinnosť splácať úver, v dôsledku čoho došlo k zosplatneniu veriteľom, je nutné dospieť k záveru, že neexistuje rozumný dôvod na to, prečo by dlžník nemal platiť úroky z úveru, ktoré sú odplatom za poskytnutý úver, a to vo výške, na akej sa s veriteľom dohodol. Peňažnými prostriedkami, resp. protihodnotou za nich získanou dlžník disponuje, zmluvné povinnosti porušil a z porušenia povinnosti profitovať nemôže, keďže zmluvné úroky sú spravidla vyššie ako úroky z omeškania. Zosplatnenie je pritom inštitút slúžiaci ochrane veriteľa. Ten však peňažné prostriedky nemá ale patrí mu za ne dohodnutá odmena. Záväzok dlžníka v zmysle platenia dohodnutej odmeny zostáva nedotknutý a aplikuje sa na dobu, na ktorú bola zmluva dohodnutá ako doba riadneho splácania úveru, pretože

dohodnuté úroky majú zmluvný základ. Rozdiel je len v tom, že pre omeškanie k povinnosti platiť zmluvné úroky pristupuje povinnosť platiť úroky z omeškania.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutí sp. zn. 5Cdo/42/2020 ďalej argumentoval, že pre spotrebiteľa je nevýhodné, aby platil úroky až do zaplatenia istiny. Dojednanie, ktorého obsahom je platenie dohodnutých úrokov až do zaplatenia istiny, jeho postavenie zhorší. Pokiaľ by spotrebiteľ, ktorý sa pre svoju ekonomickú situáciu dostal s plnením splátok úveru do omeškania, musel v dôsledku vyhlásenia predčasnej doby splatnosti úveru platiť dohodnuté úroky až do úplného splatenia istiny, zaplatil by v konečnom dôsledku sumu neprimerane vysokú ako náhradu za poskytnutie peňazí. Dohodnuté úroky predstavujú cenu peňazí za ich poskytnutie na vopred dohodnuté obdobie, to znamená že jej výška musí byť stanovená v čase uzatvorenia zmluvy o úvere. Dlužník teda presne vie, koľko bude povinný za poskytnuté peniaze veriteľovi zaplatiť. Túto vedomosť dlžník - spotrebiteľ nemá v prípade dojednania, ktoré umožňuje navyšovanie tejto ceny bez jej presného ohraničenia. Keďže spotrebiteľ nevie predpokladať časový úsek svojho omeškania, nie je možné ani určiť celkovú výšku zmluvného úroku, ktorý sa môže bez fixného ohraničenia navyšovať neobmedzene. Takto stanovená cena teda nie je vyjadrená určito, jasne a zrozumiteľne. Z toho dôvodu dojednanie, ktorým sa dlžník - spotrebiteľ zaviazal platiť dohodnuté úroky až do úplného zaplatenia istiny po vyhlásení predčasnej doby splatnosti úveru, spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Takéto dojednanie je teda porušením ustanovenia § 53 ods. 1 O. z. Na druhej strane postavenie veriteľa - dodávateľa sa aj bez uvedeného dojednania nezhorší, ak mu v dôsledku nesplatenia úveru v dohodnutej dobe vznikne škoda. Jeho právo zostáva zachované, po zohľadnení zaplatených úrokov z omeškania, ktoré plnia funkciu paušalizovanej náhrady škody.

10. Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutí 5Cdo/42/2020 dospel preto k záveru, že po vyhlásení predčasnej splatnosti spotrebiteľského úveru veriteľovi náleží úrok z istiny vo výške, akú by pri riadnom plnení povinností dlžník zaplatil ako cenu peňazí. Odvolacia námietka žalobkyne o nesprávnom právnom posúdení veci súdom prvej inštancie bola tak dôvodná.

11. Ďalšia odvolacia argumentácia žalobkyne sa vzťahovala k zamietnutému úroku z omeškania zo zmluvného úroku ku dňu zosplatenia a k odôvodneniu povolenia žalovanej zaplatiť peňažné plnenie v splátkach.

12. Odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie však neobsahovalo argumentačný základ týkajúci sa nepriznania úroku z omeškania zo zmluvného úroku, ako ani odôvodnenie povolenia splácať dlžnú sumu v splátkach (poukaz na motiváciu žalovanej dodržiavať splátky vzhľadom na stratu výhody splátok v prípade ich nesplácania, nenahrádza vyhodnotenie preukázaného skutkového stavu súdom v uvedenom smere a následnú právnu argumentáciu).

13. Zákon (§ 220 CSP) venuje zvýšenú pozornosť odôvodneniu súdneho rozhodnutia, normovaním obsahových náležitostí. Ide o návod čo má odôvodnenie rozsudku obsahovať, keďže má význam z hľadiska prostriedku kontroly správnosti rozhodnutia, a to zo strany účastníkov konania, ako i vyššieho súdu, ktorý ho bude preskúmavať, ale aj zo strany verejnosti.

14. Podľa judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (napríklad sp. zn. I. ÚS 265/05) pokiaľ súd dospeje k rozhodnutiu bez toho, aby sa vo svojom rozhodnutí vysporiadal so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami tvoriacimi základ pre toto rozhodnutie, treba rozhodnutie súdu považovať za arbitrárne, teda za rozporné s článkom 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ústavný zákon č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov) a článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ľudských právach (oznámenie FMZV č. 209/1992 Zb.). Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takémuto uplatneniu (napríklad sp. zn. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 119/03, III. ÚS 209/04). Súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkmi konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam (sp. zn. II. ÚS 251/04, III. ÚS 209/04).

15. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napríklad Ruiz Torija c/a Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A) treba za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Požiadavky na riadne

odôvodnenie rozsudku súdu vo vnútroštátnych podmienkach Slovenskej republiky ustanovuje § 220 CSP. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé. Ústavné konformným výkladom ustanovenia § 220 CSP pritom treba dospieť k záveru, že s požiadavkami v ňom uvedenými je v rozpore aj úplný, či čiastočný nedostatok (absencia) dôvodov rozhodnutia. Povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vysporiada i so špecifickými námietkami účastníka. Ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práva na tento argument (rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 410/03).

16. Súd, ktorý sa vysporiadáva s argumentáciou strany konania, nemôže ju odmietnuť len pre nesprávnosť, ale musí uviesť, v čom táto nesprávnosť konkrétne spočíva. Základom pre rozhodnutie súdu sú právne normy, ktoré sú na konkrétny prípad aplikovateľné a s ktorými sa súd musí vyrovnáť.

17. S poukazom na vyššie uvedené, rozhodnutie súdu prvej inštancie v uvedenej časti nezodpovedalo požiadavkám kladeným na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Postrádalo argumentačný základ, ktorého správnosť by odvolací súd preskúmal.

18. Podľa § 389 ods. 1 písm. b), c) CSP odvolací súd preto zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej časti vo veci samej (ktorým nepriznal veriteľovi zmluvné úroky po zosplatnení v spotrebiteľskej veci, ako aj v napadnutej zamietajúcej časti vo veci samej o zaplatenie úroku z omeškania zo zmluvného úroku) a v častiach o povolení splátok žalovanej na zaplatenie dlhu a náhrady trov konania (kedy súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane konania, aby uskutočňovala jej procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, ktorý nedostatok nebolo možné napraviť v konaní pred odvolacím súdom) a vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (odvolacie konanie nenahrádza konanie pred súdom prvej inštancie).

19. Povinnosťou súdu prvej inštancie tak bude v ďalšom konaní, viazaný právnym názorom odvolacieho súdu, vychádzajúc z ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (publikované rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 16. júna 2020 sp. zn. 5Cdo/42/2020), ako aj relevantnej judikatúry Súdneho dvora Európskej únie, na základe vykonaného dokazovania posúdiť nárok žalobkyne na zaplatenie zmluvných úrokov po zosplatnení úveru (popri úrokoch z omeškania). Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutí sp. zn. 5Cdo/42/2020 dospel k záveru, že v prípade vyhlásenia predčasnej splatnosti úveru, veriteľovi náleží úrok z istiny vo výške, akú by pri riadnom plnení povinností dlžník zaplatil ako cenu peňazí. Preukázaný skutkový stav následne súd prvej inštancie podriadi pod platnú právnu úpravu, v zmysle ktorej je dlžník povinný platiť veriteľovi úroky z úveru od doby poskytnutia peňažných prostriedkov (§ 502 ods. 1 ObZ) a konečný okamih povinnosti dlžníka platiť úroky z poskytnutých peňažných prostriedkov zodpovedá dohode zmluvných strán o zmluvnom úroku pri riadnom plnení povinnosti dlžníka, zaplatiť tento zmluvný úrok ako cenu peňazí.

20. V súlade s ustanovením § 220 ods. 2 CSP súd prvej inštancie jasne a výstižne vysvetlí ako posúdil nárok žalobcu na zaplatenie úroku z omeškania zo zmluvného úroku, s prihliadnutím na úrok z úveru, ak bol zmluvne dohodnutý, tvoriaci súčasť peňažného záväzku, ktorý sa žalovaná zaviazala podľa zmluvy v tejto výške vrátiť (pri riadnom plnení povinností dlžníka). Súd prvej inštancie, ktorý sa vysporiadáva s argumentáciou strany konania, nemôže ju odmietnuť len pre nesprávnosť, ale musí uviesť, v čom táto nesprávnosť konkrétne spočíva. Základom pre rozhodnutie sú právne normy, ktoré sú na konkrétny prípad aplikovateľné a s ktorými sa súd musí vyrovnáť, vrátane vnútroštátnej a európskej judikatúry.

21. Ak dospeje súd prvej inštancie k záveru, že v prejednávanej veci je namieste určiť, že plnenie sa má uskutočniť v splátkach (§ 230 ods. 4 CSP), aj táto časť výroku súdneho rozhodnutia musí byť odôvodnená, vychádzajúc zo skutočností, ktoré presvedčivo zdôvodnia záver súdu, že vzhľadom na povahu prejednávanej veci, nárok a osobné pomery strán konania je vhodné určiť, že peňažné plnenie možno uskutočniť v splátkach (porov. R 87/1966).

22. Podľa § 220 ods. 2 CSP súd prvej inštancie v písomnom vyhotovení súdneho rozhodnutia uvedie ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považoval za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec správne posúdil. Súd prvej inštancie bude dbať tiež na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé. Povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je

odrazom práva účastníka na dostatočne a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vysporiada aj so špecifickými námietkami strán konania.

23. Súd prvej inštancie bude postupovať v súlade s procesnými pravidlami a preskúmateľným spôsobom vyjadri skutkové zistenia a právne závery, na základe ktorých vec posúdil a rozhodol.

24. Svoj právny záver zdôvodní zo zákonných hľadísk, ktoré v danej veci prichádzali do úvahy a účastníkom konania, dá odpoveď na podstatné a relevantné argumenty, aby riešenie konkrétneho právneho problému bolo jasné a zreteľne dané (porov. rozhodnutia Ústavného súdu napr. sp. zn. II. ÚS 193/06, III. ÚS 198/07).

25. Podľa § 396 ods. 3 CSP ak odvolací súd zruší rozhodnutie a vec vráti súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne o náhrade trov súd prvej inštancie v novom rozhodnutí o veci.

26. Uznesenie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a/ a b/.

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie.

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné.

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.